

10. in 12. soba: Obrtniki

V drugi polovici 19. in na začetku 20. stoletja sta bila Črnomelj in Metlika izrazito obrtniški in trgovski mesti z močnim agrarnim poudarkom. Belokranjski muzej hrani kar številne predmete, fotografije in druge dokumente, ki nam pričajo o načinu življenja teh ljudi. Postaviti bomo poskušali dele posameznih delavnic, čevljarstvo, ki jo imamo dobro ohranjeno, pa v celoti. Ta "obrnliška" soba naj bi bila vez med meščani in vaščani (glej tloris).

11. soba: Meščani

Prikaz načina življenja belokranjskih meščanov bo mogoče spremljati od 9. sobe, kjer naj bi se seznanili z narodnim prebujanjem v drugi polovici 19. stoletja. Takrat so meščani ustanovili vrsto kulturnih in gospodarskih društev ter združenj, ki so se mnoga ohranila še do danes. V 10. sobi bomo, kot rečeno, spoznali obrtnike, 11., edina soba z okroglim tlorisom pa bo namenjena prikazu meščanskega stanovanja. Prav tako naj bi bil tu razstavljen del stare metliške lekarnice.

13. soba: Kmetje

V prvi od dveh sob, v kateri bomo spoznali način življenja belokranjskega kmečkega prebivalstva, bodo na ogled predmeti in fotografije v zvezi s posameznimi gospodarskimi dejavnostmi (poljedelstvo, živinoreja...) in prometom. Koncept bi bil torej podoben, kot ga imamo zdaj, le da bi predmete iz vitrin postavili v manjše ambientalne sklope in jih dopolnili še s predmeti iz depoja.

14. soba: Kmetje

Tu se bo razstava nadaljevala s prikazom belokranjske kmečke hiše in njene notranje opreme, zopet delno ambientalno. Spoznali bomo nošo in ljudsko umetnost pa šege, glasbo in ples. Skratka, zajetega naj bi bilo čimveč raznovrstnega gradiva belokranjskega ljudskega izročila. Nova postavitev etnološke zbirke mora biti zasnovana tako, da bo v prepletu z drugim še posebej poudarjala tisto, kar je tipično

naše, belokranjsko (na primer pisanice, vezenine, noša...). S tem bo zbirka bolj zanimiva tudi za obiskovalce, ki jih velikokrat zanimajo prav "posebnosti" muzeja.

Podrobnejši scenarij postavitve bo mogoče izdelati po posvetu z arhitektom.

Če bodo sredstva odobrena, bi se radi dela lotili čimprej, ker do meseca maja muzeja ponavadi ne obišče mnogo obiskovalcev. Dobro bi bilo, ko bi nam v tem času uspelo narediti večja elektrikerska, mizarska in pleskarska dela.

Sicer pa naj bi preureditev potekala nekako takole:

- podrtje zdajšnje etnološke zbirke in dela likovne zbirke;
- izdelava načrta postavitve skupaj z arhitektom;
- elektrikerska, mizarska, pleskarska dela;
- izbor predmetov (v poletnem času jih bo potrebno konservirati in po potrebi restavrirati);
- izbor fotografij in drugega arhivskega gradiva (izdelava povečav);
- priprava besedila;
- postavitev zbirke.

ADAPTACIJA DELA PODSTREŠJA

Po razširitvi etnološke zbirke v prostore, kjer je danes postavljena na ogled likovna zbirka, se bo le-ta morala izseliti. Verjetno bo še bolje, da bo na ogled sama zase, ker pri zdajšnji postavitvi nekako prekinja zgodovinski tok, ki mu sledimo. Kot smo že ugotovljali, je edini prostor, kamor se muzej lahko širi, podstrešje. To je veliko in bi ga s primerno adaptacijo lahko dobro izkoristili tudi v razstavne namene. Za potrebe likovne zbirke bi zadoščal del, ki ga moramo v najkrajšem času obnoviti tudi zaradi zelo slabe strehe. Tako imamo priložnost obenem rešiti dva problema. Tudi tu brez načrta arhitekta ne bo šlo, zato bo najprej treba zagotoviti sredstva za izdelavo načrta. Natančnejši opis del bo možno podati šele takrat.

IDEJNA ZASNOVA RAZVOJA IN PRENOVE BELOKRANJSKEGA MUZEJA DO LETA 2001

Belokranjski muzej v Metliki je edina kulturna institucija te vrste v Beli krajini. Za pokrajino, ki je tako v geografskem kot etničnem in kulturološkem pogledu specifična, je značilna pestra zgodovina, v marsičem drugačna kot drugje na Slovenskem. Ko so konec šestega stoletja in kasneje to zemljo poselili Slovani, so tu zasadili najjužnejše mejnike slovenske besede in kulture. Tudi današnji status obmejnega območja Beli krajini zagotavlja, da se bo specifična njenega razvoja še nadaljevala. In kako pomembna je lahko v obmejni pokrajini vloga muzeja, se velikokrat kar premalo zavedamo. Bela krajina se v zadnjih letih kaže kot "obljubljena" dežela. Turisti, domači in tuji, jo odkrivajo spomladi, poleti in jeseni. Veseli smo tega, vendar smo jih Belokranjci marsikje pričakali nepripravljeni. To delno velja tudi za naš muzej, ki ga vsako leto obišče okoli dvajset tisoč ljudi. Čeprav obiskovalci izražajo v glavnem pohvalne besede, in so tisti, ki pridejo k nam prvič, prav presenečeni nad bogastvom muzeja, se zavedamo, da jim nudimo premalo. Vemo, da muzej ne sme biti namenjen samemu sebi in se mora odpirati čim širše.

V želji, da bi tudi v Belokranjskem muzeju pripravili za naše obiskovalce bolj pestro ponudbo in jih privabili še več, smo si zastavili nekaj ciljev. Eni so kratkoročni, drugi pa so povezani z letom 2001, ko bo muzej praznoval 50-letnico delovanja. Naj nam bodo muze naklonjene, da bi nam začrtano uspelo realizirati. Verujemo v ljudi, ki jim ni vseeno, in pričakujemo njihovo podporo, mi pa bomo delali po najboljših močeh. Navsezadnje smo to dolžni zvestim obiskovalcem, prijateljem muzeja in vsem našim predhodnikom, ki so nam ustvarili mnogo boljše razmere za delo, kot so jih imeli sami.

CILJI, NJIHOV ČASOVNI IN FINANČNI NAČRT

1. Odprtje grajske kavarnice

Kavarno, ki naj bi za zdaj delovala v času odprtosti muzeja in v času drugih prireditev v grajskih prostorih, naši obiskovalci zelo pogrešajo. Zato je Belokranjski muzej pripravljen odstopiti en svoj prostor v pritličju gradu v ta namen. Razgovori z najemnikom že potekajo, soglasje k manjši adaptaciji pa je dal tudi Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta.

Časovni načrt: poletje 1996.

Finančni načrt: sredstva najemnika.

2. Postavitev multivizije o Beli krajini

V muzeju nameravamo postaviti multivizijski prikaz Bele krajine - njene geografske, zgodovinske, etnološke, umetnostnozgodovinske značilnosti. S tem bomo popestrili našo ponudbo obiskovalcem, v času največjega obiska muzeja pa bi si zelo olajšali delo. Zavedamo se sicer, da mora "klasično" vodstvo, ki ga edinega danes uporabljamo, ostati v muzeju prisotno, bo pa na ta način dopolnjeno. V letošnjem letu je bilo kar nekaj sobot, ko smo imeli v muzeju deset in več skupin. Zlasti v takšnih dneh nam bi bila multivizija v veliko pomoč. Postaviti jo nameravamo v tako imenovani pedagoški sobi, kjer bo lahko potekala tudi druga pedagoška dejavnost.

Časovni načrt: poletje 1996.

Finančni načrt: sredstva sponzorjev in Belokranjskega muzeja.

3. Prenova stalne razstave

Najpomembnejši cilj in največje delo, ki smo si ga zadali, je prenoviti celotno stalno razstavo Belokranjskega muzeja. Podobno, kot smo muzealci razmišljali na letošnjem posvetovanju v Idriji, ugotavljamo tudi v našem muzeju: stalne razstave za vse večne čase ni! Pri tem ne mislimo kritizirati naših predhodnikov, nasprotno, celo pohvaliti jih je treba, saj je njihova postavitev po toliko letih še vedno vredna ogleda. Razstavo je potrebno posodobiti (predvsem moti zdajšnja slaba razsvetljava) in jo v vsebinskem pogledu dopolniti s pridobljenimi predmeti zadnjih let ter z rezultati novejših raziskav.

Naša razmišljanja gredo v smeri, da delno presežemo sedanjí koncept postavitve po posameznih oddelkih (arheološki, kulturnozgodovinski), čeprav bo v osnovi ostal enak. Vodilo naj bi bila še vedno zgodovinska kontinuiteta, ki bi ji sledili s pomočjo podob ljudi. Prav te podobe naših prednikov (srečali se bi z vsaj šestnajstimi različnimi skozi šestnajst sob) bi morale postati rdeča nit muzeja. Vsak bi predstavljal svoj čas in opozarjal na temeljne značilnosti obdobja v Beli krajini.

Koncept nove postavitve z delovnim naslovom Bela krajina skozi čas je naslednji:

1. soba: prebivalci
2. soba: žarnogrobiščni prebivalci
3. soba: Iliri, Kelti
4. soba: Rimljani
5. soba: prvi slovenski prebivalci (nastanek mest, Kočevarji)
6. soba: Turki
7. soba: protestanti, uskoki (Vojna krajina), celhi
8. soba: priče nesreč (požari, potresi, kuga).

O načinu življenja Belokranjcev v 19. in prvi polovici 20. stoletja bodo pričale zbirke v naslednjih prostorih:

9. soba: narodni buditelji, društva
10. in 12. soba: obrtniki

- 13. in 14. soba: kmetje

- 15. in 16. soba: ustvarjalci novejše zgodovine.

V vhodni avli bodo grbi ustanoviteljev Belokranjskega muzeja, Črnoljca, Metlike in Semiča, na delu podstrešja bo likovna zbirka, ki bo predstavljala pomembne Belokranjce.

Ker smo s prenovo dejansko že začeli, saj naj bi bila do naše 45-letnice v prihodnjem letu postavljena zbirka novejše zgodovine, smo se odločili, da z delom nadaljujemo po etapah od tam dalje. Tako homo za obiskovalce zapirali le posamezne zbirke in ne celotnega muzeja, saj to prav gotovo ne bi bilo dobro.

Časovni načrt:

- 15. in 16. soba (novejša zgodovina) v delu leta 1996
- 10. do 14. soba (etnološka zbirka) leta 1996
- del podstrešja (likovna zbirka) leta 1997
- 5. do 9. soba (kulturnozgodovinska zbirka) leta 1998
- 1. do 4. soba (arheološka zbirka) leta 1999
- vodnik po stalni razstavi leta 2000.

Finančni načrt: sredstva Ministrstva za kulturo Republike Slovenije, sponzorjev in Belokranjskega muzeja ter vseh treh belokranjskih občin.

4. Adaptacija gradu

Adaptacija gradu poteka že kar nekaj časa in z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta bi morali določiti prioriteto del za prihodnjih nekaj let.

Še veliko je neobnovljenih strehe, ki je v zelo slabem stanju, grajsko dvorišče čaka na končno obdelavo itd. Z adaptacijo dela podstrešja bi obnovili streho in pridobili prostor za stalno likovno zbirko. Podstrešje je namreč trenutno še edini prostor v gradu, kamor se muzej lahko širi.

Časovni načrt: adaptacija dela podstrešja leta 1996, obnova preostale fasade, dokončanje dvorišča do leta 2000.

Finančni načrt: sredstva Občine Metlika, Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in najemnikov v gradu.

5. Prenova spominske zbirke Otona Župančiča v Vinici

Tudi v Župančičevi spominski zbirki v Vinici se je v zadnjih letih precej povečalo število obiskovalcev, med katerimi je zlasti veliko šolarjev. Zbirko bi bilo potrebno delno prenoviti in jo posodobiti.

Časovni načrt: odvisen od zagotovitev sredstev.

Finančni načrt: sredstva Občine Črnoljca in Belokranjskega muzeja.

6. Odprtje stalne razstave o pomembnih Belokranjcih v Vinici

Pred leti je bila živa ideja, da naj bi bila v prvem nadstropju hiše, v kateri je v pritličju Župančičeva spominska zbirka, razstava o mladinskem pesništvu na Slovenskem. Vendar je trenutno tu le del gradiva in razstava, ki ni nikoli prav zaživela, ker ni nastala zaradi dejanske potrebe. V Belokranjskem muzeju menimo, da bi bilo prvo nadstropje primeren prostor za razstavo o pomembnih Belokranjcih. To bi bila lahko prav posebna zbirka, ki je Bela krajina še nima in bi jo potrebovala. Veliko obiskovalcev Belokranjskega muzeja je namreč že spraševalo za te ljudi in nekateri prav pogrešajo njihovo predstavitev. Kot uvod v ta projekt je danes na ogled spominska soba Otona Berkopca, ki bi jo potem pač podredili konceptu celotne postavitve. Prav gotovo bi Vinica in črnoljska občina s tovrstno razstavo pridobila več kot s kakršno koli drugo.

Časovni načrt: odvisen od zagotovitev sredstev.

Finančni načrt: sredstva Občine Črnoljca in Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

OBZORJA STROKE - POROČILA

7. Ureditev prostora za občasne razstave v Črnomlju

Zadnje čase se v Črnomlju kaže velik interes za postavitev mestne muzejske zbirke, v kateri naj bi bil predstavljen Črnomelj v vseh svojih zgodovinskih in kulturnih razsežnostih. Za to zbirko so končno našli premerne prostore v črnomaljskem gradu. Vsekakor bo treba misliti na solidno adaptacijo prostorov ob zagotovitvi potrebne funkcionalnosti celotnega bodočega muzejskega kompleksa. Misliti je treba tudi na to, da bi bila muzejska postavitev v Črnomlju moderna, s vsemi sodobnimi napravami. Za začetek bi morali urediti prostor za občasne razstave. Belokranjski muzej bi namreč lahko veliko svojih razstav (likovnih, etnoloških, zgodovinskih) posredoval tudi v Črnomelj, vendar nima kam. Zato bi moralo to vprašanje postati prednostno pri razmišljanjih o črnomaljski kulturni ponudbi.

Časovni načrt: odvisen od zagotovitve sredstev.

Finančni načrt: sredstva Občine Črnomelj.

8. Postavitev krajevne zbirke v Semiču

Krajevna muzejska zbirka v Semiču naj bi bila po novem postavljena le v prvem nadstropju hiše, v kateri je bila tudi do sedaj. Belokranjski muzej je pripravljen prevzeti strokovni del

postavitve, ki mora temeljiti na prikazu lokalne zgodovine. Poudariti je potrebno tisto specifiko območja, ki je stalne zbirke Belokranjskega muzeja ne zajemajo. V novo pridobljen prostor za občasne razstave pa lahko Belokranjski muzej posreduje tudi kakšno razstavo, če bi lokalna skupnost zanjo pokazala zanimanje.

Časovni načrt: odvisen od zagotovitve sredstev.

Finančni načrt: sredstva Občine Semiči in Belokranjskega muzeja.

Čeprav bomo zaposleni vse svoje sile do leta 2001 usmerili v prenovo stalne razstave Belokranjskega muzeja, ne smemo zanemariti tudi drugega muzejskega dela. Tako mora v našem programu ostati prirejanje občasnih razstav, ki jih Belokranjci kar radi obiskujejo. Za nekaj številke naj bi se povečali knjižna zbirka Belokranjska dediščina in zbirka razglednic Muzejski predmeti, kar smo začeli izdajati v preteklih letih. Tudi v glavnem nevidno delo, kot je na primer zbiranje, hranjenje, dokumentiranje, konserviranje pa fotografiranje in snemanje mora biti narejeno, ker je to temelj vsakega muzeja. Večji poudarek bomo v tem petletnem obdobju dali konserviranju predmetov, predvsem tistih, ki bodo vključeni v novo stalno razstavo.

Tloris
Belokranjskega
muzeja v Metliki.